

ବିମିତ୍ର ପୁଲ୍ଲୀ

ଅକ୍ଷୟ ମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ

ସ୍ୱାଧୀନତା ଗର୍ବଦର୍ତ୍ତା ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ଜଗତେ ଜଣେ ମନମଧ୍ୟମ କଥାଶିଳ୍ପୀ ଭାବରେ ଅକ୍ଷୟ ମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ ସ୍ଥାପିତ । ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଓ ସ୍ତବ୍ଧ ଡାକ୍ତର ଗଳ୍ପର ମୂଳ୍ୟ ଦୃଢ଼ୀକରଣ । ପରିସାଧାରଣ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନଦେଶେ ହେଉ ଗୁଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଗର୍ବଦର୍ତ୍ତା ଓଡ଼ିଆ ଲୁପ୍ତ ଗଳ୍ପକୁ ପରିପୁଷ୍ଟ କରିବାରେ ଡାକ୍ତର ବିଶେଷ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । "ହୈନ୍ଦ୍ର ଶଗଡ଼ ଓ ଧୂଆଁ କୃଷ୍ଣସାହି", "ଓ ଅନ୍ଧଗଳ୍ପ", "ପ୍ରଥମ ଓ ଶେଷ", "ନିର୍ଦ୍ଦୀତ ନାମ ଗଣତନ୍ତ୍ର" ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପ ସଂକଳନରେ ଡାକ୍ତର କଥା ପ୍ରତିଭାକୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ରୀ ପରିପୁଷ୍ଟ ହୁଏ । "ଓ ଅନ୍ଧଗଳ୍ପ" ଗଳ୍ପ ଗୁସ୍ତକିୟାତ୍ୱ ସେ ୧୯୮୧ ମସିହାରେ କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର ଲାଭ କରିଥିଲେ ।

ପଠିତ "ବିମିତ୍ର ପୁଲ୍ଲୀ" ଗଳ୍ପରେ ଜୀବନରେ ଅନେକ ନିଷ୍ଠୁର ସତ୍ୟକୁ ମଣିଷର ଅବଚେଦନ ମନ ଗ୍ରହଣ ନ କରିପାରୁ କିପରି ଏକ ଅଭିନୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଜୀବନକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଅଭିଳାଷ ପୋଷଣ କରିଥାଏ । ତାହା ଏକ ଉତ୍ସାହୀ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି ।

ଉନ୍ନତ ମହିଳା ମୋଡେ ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ସଂଜ୍ଞା ଦେଇ ପଡ଼ି ନେଇଥିଲେ । ମୋଡେ ସେଥିରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସାମର୍ଥ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଆତ୍ମାବାଦି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସ୍ନାତ୍ତକୋତ୍ତର ଛାତ୍ର ସୁଁ । ପ୍ରଜା ହିତରେ ଗୌରାଟୀ ଗୁଳିମାଡ଼ିଥିଲା ବେଳେ ସୁଁ ସେହି ସମୟର ଏକ ଆତ୍ମଜାତ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ଗଡ଼ାହ ଏକ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ରହୁଥିଲି । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଘେରିବା ବେଳେ ଦ୍ରଫ୍ଟ ଆକାଶର ହୃଦୟ କୋଣରୁ ସେଇ ଘୋର ଆସିଲା ଓ ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ଘବନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଯଦିଓ ହୋଟେଲ୍‌କୁ ଘେରିବା ସମ୍ଭବ ନ ହେବାରୁ ହାସ୍ତାକ୍ଷର ମକଟିତମ ଘର ଆଡ଼କୁ ଆଶ୍ରୟ ପାଉଁ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓଦାହେବା ଆଗରୁ ଘରର ବାହାର ଦ୍ୱାରକୁ ଉଠିଯାଇ ସାମାନ୍ୟ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଅନୁଭବ କଲି । ଘରର ବାହାରର ଏକ ଲୋଡ଼ିଆରୁ ହୃଦିରେ ସଜାଯାଉଛି । ଏବେ ବଡ଼ ଘରଟାରେ କେହି ଲୋକ ଥିବାପରି ମନେ ବୁଝେନାହିଁ, ଶୂନ୍ୟ ଆବେଶ ନାହିଁ । ଏହି ବେଳେ ଗୋଟିଏ

ଅତି ଦୀର୍ଘ କୃଷ୍ଣକାଳ ଶାନ୍ତି ଖୁବ୍ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭତ୍ବେ ପୋଷିଲେ । ତଳକୁ
ପଶିଆସି ଦେଖି ଦେଲା । ଶାନ୍ତି ବିହୀନ ଏକ ହୃଦୟିତା ନାହିଁ କଣ
ଦେଖି ଜୋରରେ କହି ଚାଲିଲା - "ଆହେ ! ଯେ ସଂଜୟ....." ତା ପରେ
ସେହି ନାହାନ୍ତକ ମୋତେ ଘର ଭିତରକୁ ନେଇଗଲେ ।

ହୁଏ ମହିଳାଙ୍କ ଦଳ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଚାଲିବା ପାଖାପାଖି । ମନେ
ହୁଏ ଓ ସୌମ୍ୟ ଅନ୍ତର ହୃଦୟକୁ ଯେ ସେ ଖୁବ୍ ଲଜ୍ଜାଦାନ ଏଥିରେ
ସମେତ ଅବକାଶ ନାହିଁ । ଆଗରୁକଲେ ଆମେ ଦୁହେଁ ଘରସ୍ଥରକୁ
ହୁଁ ହୁଁ ଅଥର କାହା ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସେ ସେ ମୋତେ
ସବିଳ୍ ସୋଜି ହାବି ବୁଲୁ କହୁଛନ୍ତି ଏହି କଥାଟା ମୁଁ କେମିତି କହିବି ?
ଏହାପରେ ସେ ଶ୍ରଦ୍ଧାକୁ ଡାକି କବି ଦେଖିଲେ ।

ଏହାପରେ ହୁଏ ମହିଳା ହୃଦୟୀର ହାବି କହିଲେ, ସଂଜୟ
କେତେ ଦଳ ସହ ଆମ ମାନଙ୍କ କଥା ମନେହୁଏ । ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଭାବିକ ହୁଏ,
କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏମିତି କଣ ବା ହିସ୍‌ସ କହୁଛି - ଏହି ଶ୍ରଦ୍ଧା, ପାଣି ଦର୍ଶି ବିହୀନ
ଏହେ ଆସି ଆମ ମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ତାହା ସମୟ ଦେହନ ? କେମିତି
ଆସିବ, ଅଥର ତା ବାପା ତା ପାଖେ ଘେନି ଟିକେଟ୍ ପାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ
ସେ ଆସିଲା ନାହିଁ ।

ମୁଁ କେବଳ ମୂଳ ହୋଇ ବସି ହୁଏ । ବାହାହୁଏ ବର୍ଷା ମ
କମିଲେ ମୋହ ଏପରି ସ୍ଥିତିକୁ ମୁକ୍ତି ପାଉବା ଯେ ଅସମ୍ଭବ ସେ କଥା
ମୁଁ ଅନୁମାନ କରି ସାରିଥିଲି । ଗିରା ଦିନେ ତେଜେ ଓ ମୁଁ ପାଖରେ ଥିଲୁ
ହୁଏହୁଏ । ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ଯାଉ ଏତେଟା ମନେ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖୁ
ହୁଏହୁଏ ଯିବା ଚିନ୍ତା ହୁଏ ।

ବର୍ଷା କମିଲାପରେ ମୁଁ ମୋହ ହୃଦୟ ପାଖେ ଚିକିତ୍ସା
ଦେଇ ପାହାନ୍ ତଳକୁ ତହାସ୍ ସାରିଥିଲି, ହେଲେ ହୁଏ ମହିଳା
ତାଙ୍କର ଶାନ୍ତି ପ୍ରାଣହୀନ ପାଖେ ମୋତେ ଶ୍ରଦ୍ଧାକୁ କହିଲେ ଓ
ସୋପାନ ମୋହ ହୋଟେଲଟା ଦେଖୁ ଆସିବ ବୋଲି ମୋତେ
ଜଣାଉଥିଲେ । ଶେଷରେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଶାନ୍ତିର ବସି ଆସିଲି ।

ପରଦିନ ଜଣେ ଗ୍ରୋଭ୍ ମୋ ବସକୁ ଆସିଲେ । ଦେହର
ଧୋତି ପକ୍ଷୀର୍ଷ ଓ ହାତର ବାନ୍ତିର ତାଙ୍କର ଆକ୍ତିତାପ୍ୟର ସୂଚନା
ମିଳୁଥାଏ । ହୁଏଲୋକ ମୋଟା ଲେଖକର ପ୍ରମାଣକୁ କାହିଁଥାନ୍ତି
ହୁମାଲରେ ଏହେ ଦୁହେଁ ପୋଛିନେଇ ପୁଣିଥରେ ଦେଖି ଦେଖି
ବାନ୍ତିରକୁ ଆହୁରିଦେଇ ଆହୁଏହେ ମୋତେ ହୁଏ ହାବି

ଦେଖୁ ନେତେ । ସେ ହେଉଛି କିଛି କିଛି କାହିଁ ଦର୍ଶା ଦେଲେ
ତୁମେ ଆମ ଦର୍ଶନାରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନେଉଥିଲୁ । ତୁମକୁ ଦେଖୁ ସେ ସାଙ୍ଗରେ
ଦୋହା ସ୍ଥିତ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଛି । ମୁଁ କହିଲି ମୁଁ ସାଙ୍ଗରେ ନୁହେଁ । ମୋ ନା
ଅଗୋକ, କିନ୍ତୁ କେତାଣି କାହିଁକି ଆପଣଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ସେହି ଆତି-
ଗମ୍ୟରେ ମୁଁ ମୁହଁ ଘୋଡ଼ି କହିପାରିଲି ମୁଁ ସାଙ୍ଗରେ ନୁହେଁ ।

ଭଦ୍ରଲୋକ କହିଲେ ସାଙ୍ଗରେ ଗଠନ ସହିତ ତୁମେ ଅନେକ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ଅଛି, ଖୁବ୍ ମାହିଲତା କହି ଦେଖିଲେ ଦୁଇଟି ଡାକିଲେ
ମୋ ତୁମେ ସବିଳ ନୁହେଁ । ଓହ୍ଲା ମଲ୍ଲିତ ଓକ ନିଶ୍ଚିତ ପରିହାସ । ଦିନେ
ମୋର ହିସ ମଞ୍ଜିଣୀ ସହିତ ସାଙ୍ଗରେ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ ସ୍ଥିତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ।
କିନ୍ତୁ ତାହା ଆଉ ସମ୍ଭବ ହେବା ନାହିଁ.....

ଓହ୍ଲା ଭିତରେ କଲେ ଗୁ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଦିହାନ୍ତ ଦେଲି । ଗୁ
କଲେକ୍ତି ୩୦ ପାଖକୁ ନହ ନହ ସେ କହିଲେ, ସେକଥା ତୁମକୁ କହି
ଲା ନାହିଁ । ତେବେ ଅନେକ ଦିନପରେ ମୁଁ ମୋର ସ୍ୱାର୍ଥ କାହିଁକିରେ
ପ୍ରକୃତରେ ଖୁସି ହେବା ଦେଖିଲି । ସେ ତୁମକୁ ଦେଖୁ ହାବୁଡ଼ିଲେ ମୋ,
ତାଙ୍କର ଓକମାତ୍ର ସ୍ୱପ୍ନ ସାର୍ଥକ ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଭୁଲ୍
ହାବିଦେବାକୁ ଗୁହେଁନା - ଓକ ନିଶ୍ଚିତାଏ ତୁମେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମନି ସେ
ତାଙ୍କର ଅବଶିଷ୍ଟ ତାବନ ଆନନ୍ଦରେ କଟାଉପାରିଲି, ତାହା ହେଲେ
ତା ଠାରୁ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ହୋଇପାରେ ! ତୁମେ ଦିନସରେ ମୋ ପୁଅପତ୍ନୀ,
ତୁମକୁ ମୁଁ ସାଙ୍ଗରେ ଡାକିଲି । କୌଣସି ଅସରକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେବାପରିମାଣ
ମୁଁ ମୋ ସ୍ୱାର୍ଥ ମଧୁର ତୁମ ହାବିବାକୁ ଗୁହେଁନା । ଆଜି ଠାରୁ ଓ ପରିବାରରେ
ମୋର ଓକମାତ୍ର ପରିଚୟ ସବିଳ । ତୁମ ପାଖରେ ମୋର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର
ହିମା - ହିମା ନୁହେଁ ଦାସ, ତୁମକୁ ତୁମକୁ ମହିତେ ମହିତେ ଓକି
ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତୁମେ ସମସ୍ତ ଅସୁବିଧା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ତୁମେ ମହିତେ ମହିତେ
ଆସି ସାଙ୍ଗରେ ଅଭିନୟ କରୁନାସି ।

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କଥା ଦେଲି ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଆସିବ । ତା ପରେ ସେକହିଲେ
ମୁଁ ଶୁଣିଲି, ତୁମେ ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଘେନିଲେ ଦିହାନ୍ତ ଯାଉଛୁ । ମୋର
ସ୍ତ୍ରୀ, ମଞ୍ଜିଣୀ ପାଖୁ କିଛି ଜନମ ପରେଇବ । ଆମେ ଦୁହେଁ ତୁମକୁ
ଓହ୍ଲା ଗୋଟିଏ ଦେଖାକହିବୁ ।

ଓହ୍ଲା ଗୋଟିଏ ହାତୀରେ ସେହି ଭଦ୍ରଲୋକ ମୋ ପାଖରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ । ଭଦ୍ର ମହିଳା ଜଣକ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ପ୍ୟାକେଟ ମୋ

ବାବଦକୁ ଦେଖି ଦେଲେ । ତାହା ହେଲେ "ଦିବ୍ ଛନ୍ଦ ଗର୍ବ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ" -
 "ମାତ୍ରସ୍ତ ଦି ଶ୍ରବଣ" ଲେଖାଯାଉଥିଲା । ଏହିକେ କେତେ ପାଶେକି ମାନକୁ
 ଗୁଣକୁ ମିଳାକୁ ମାତ୍ରକୁ ଅନୁତୋଷ ଶୁଭିତା । ମୃତ ହେଲେକର୍ମ
 ସାମାନ୍ୟ ଦୁଃଖ ଦାକନେଶ ଆଶେ ପଶୁଥିଲି - ଦେଖନ୍ତୁ, ମୃତ
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟଶାଳି ଚିକଣା ଜାଣେନା, ପାକେଟ ହେଲେ ଲେଖି ଦେଲେ ସୁଖିଆ
 ହୁଅନ୍ତା ।

ତା ପରେ ସେ ମୋହ କାନ ପାଖରେ କଲିଲେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଚିକଣା ମୃତ
 ଜାଣିନ । କହୁକର୍ଷ ଡଳେ ସେ ଗୁଣ ଆକ୍ଷିତେଷ୍ଟରେ ମହିମାହୁଛି ।
 ସେତେ କେତେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଶାଳି ଆର୍ତ୍ତ ଛନ୍ଦରେ ପଡୁଥିଲା । ଆଉ ଦିନକର୍ଷ
 ପରେ ସେ ହିସାବ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଓ ତା ପରେ ତାକୁ ବିହାତ ମିଳାକୁ
 ପରିବି ଗଦେଗଣାଯାଉ । ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ପାଦି ଆଜିମାତ୍ର ମୋହ
 ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଦିଆଯାଉ ନାହିଁ ।

ଗୁଣର ପ୍ରପେକ୍ଷ ପ୍ରହସ ଶକ୍ତି କରି ଘୃଣିତାକୁ ଆହୁ
 କରାଣି । ମୃତ ହେତୁରେ ଗୁଣର ଶିଳି ହେବକୁ ହରିଗଲି ।
 ଶିଳିତ ମହିତେ ମୃତ୍ୟୁ ଦେହେଶ୍ଚ ଶାନ୍ତିକି ସେମାନେ ମୋତେ ହାତ
 ଦିଆନ୍ତି ବିଦାୟ ଦେଉଥିଲେ । ମୋହ ମନେହେତା ହିସାବନକ୍ତେ
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ ଦୁଃଖି ମିଶ୍ରଣ, ଅଭିଶପ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ - ମିତ୍ରୁଳା ଆକାଶକୁ
 ଦାତ ଡୋଳି ନାହୁଛନ୍ତି ।

=====X=====

ଡଃ. ଜଗନ୍ନାଥ ବିଜୋୟୀ
 M.A, M.Phil, Ph.D.
 ଉଚ୍ଚିଆ ଅଧ୍ୟାପକ
 ସହକାରୀ ଉଚ୍ଚି ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ
 ପୁରୁଣାପାଟଣା